

Член 1

Предмет на осигурување

- (1) Предмет на осигурување во смисла на овие услови, можат да бидат:
1. доходот, бруто добивката или добивка (доход) или
  2. одредени трошоци на работење на осигуреникот (трошоци). Под доход се подразбира само оној доход кој се остварува, со обавување на регистрирана стопанска дејност како и приходите поврзани за таа дејност. Не се смета за доход оној дел од доходот кој се остварува од: работење во промет со парични средства, приходи од камати, работење во странство, исправка на финансискиот резултат и сл.
- (2) Под трошоци се подразбираат само оние трошоци кои се со фиксен карактер и настануваат независно дали се обавува или не се обавува стопанската дејност, а кои осигуреникот мора да ги сноси. Не се сметаат за трошоци оние трошоци кои се директно поврзани со обавувањето на стопанската дејност (производство) на пр. Како: трошоци на суровини и материјали, потрошена енергија и сл.

Член 2

Осигурени опасности

- (1) Според овие услови се пружа осигурителна заштита и се врши надоместок за штетите предизвикани со прекин на работа, односно намалување на стопанската активност (прекин на работа) поради уништување, оштетување или исчезнување на оштетените ствари од основните опасности дефинирани во чл.2 Став (1) до (7) од овие услови и тоа:
1. Пожар и удар на гром;
  2. Експлозија, освен експлозија од нуклеарна енергија, доколку поинаку не е договорено;
  3. Луња;
  4. Град;
  5. Удар на сопствено моторно возило и сопствена подвижна работна машина во осигурениот градежен објект;
  6. Паѓање на воздушно летало;
  7. Манифестации и демонстрации.
- (2) Ако посебно се договори и пресмета дополнителна премија осигурителната заштита за штети предизвикана со прекин на работа поради уништување, оштетување или исчезнување на оштетените ствари, се проширува на една или повеќе дополнителни опасности дефинирани со чл.3, Став (8) до (15) од овие услови, според тоа како ќе се договори, и тоа:
1. Поплава и порој;
  2. Лизгање на плото и одронување;
  3. Слегнување на плото;
  4. Снежни лавини;
  5. Истечување (лекажа);
  6. Излевање на вода од инсталации;
  7. Самозапалување на залихи;
  8. Излевање на вжарена течна растопена маса;
  9. Удар на непознато возило во осигурениот градежен објект;
  10. Земјотрес.
- (3) Опасностите од претходниот став, можат да се договорот само доколку се договори осигурување од опасноста од пожар и некои други опасности.
- (4) Согласно овие Услови, осигурителна заштита поради прекин на работа може да се обезбеди и поради уништување или оштетување на имот како последица на кршење машини и други опасности согласно одредбите од член 1, член 2 и Член 3 од Условите за осигурување на машини од кршење и некои други опасности со последните измени и дополнувања.

Член 3

Обем на осигурени опасности

1. Обем на осигурени опасности од пожар и некои други опасности
- (1) Обем на опасности од пожар и удар на гром
1. Под пожар, во смисла на овие услови, се смета оган настанат вон од одреденото огниште или оган кој го напуштил тоа место и е способен и понатау да ја развива својата сопствена сила;
  2. Не се смета дека настапил пожар, ако осигурената ствар е уништена или оштетена;
(а) поради излегување на огинот или топлината заради обработка или во други цели (на пр. во индустриска преработка, сушење, пржење, печење и сл.);
(б) поради вриење или загревање, готвење, чадење и сл.;
  3. Под удар на гром во смисла на овие услови се смета дејствувањето на силата или топлината на громот која има последица оштетување или уништување на осигурените ствари како и од удар на предметите соборени од громот;
  4. Не се смета дека оштетувањата настанале со удар на гром ако се предизвикани поради дејство на електрична енергија, пренапон или загревање поади оптоварување, атмосферски празнења и поради слични појави како и оштетувања предизвикани со пренесување на електрична енергија преку доводи како последица на удар на гром.
- (2) Обем на опасност од експлозија:
1. Под експлозија во смисла на овие услови се смета ненадејно појавување на сила заснована на стремезот на пареата или гасовите за проширување. Експлозија на садови под притисок (котли, цевки и сл.) Постои само кога сидовите на садот се во толкава мера искинати така што настанува моментно изедначување на внатрешниот и надворешниот притисок. Под експлозија се смета и експлозијата во внатрешноста на садот поради хемиски претворувања и ако сидовите на садот не се искинати.
  2. Под експлозија во смисла на ови услови не се смета експлозијата од нуклеарна енергија, минирањата кои се вршат во рамките на дејноста на осигуреникот или во рамките на дозволена дејност на трети лица, во просторот за внатрешно согорување (цилиндер на моторот) која е нормална појава во процесот на производството, издувување од печки и слични справи, од биолошки карактер, водениот удар кој во тунелите и цевководите се манифестира под притисок како експлозија на садот под притисок која е последица на дотраеност, изабување или прекумерна наслага на рѓа, бигор, талог или тиња ако поради тоа е оштетен само тој сад.
- (3) Обем на опасност од луња
1. Под луња во смисла на овие услови се сметка ветер со брзина од 17,2 метри во секунда, односно 62 км. На час (со јачина од 8 степени по бофоровата скала) или повеќе, а предизвикал механички оштетувања на осигурените ствари со директно дејство на луњат аили директен удар на соборени, односно носени предмети од луњата.
Се смета дека дувал ветер со оваа брзина во крајот каде се наоѓа осигурената ствар, ако ветерот, кршел гранки и стебла или ги оштетил градежните објекти кои редовно се одржуваат. Во случај на сомневање подносителот на оштетното барање мора да ја докаже брзината на ветерот со извештај од хидрометеоролошката служба.
  2. Не се смета дека оштетувањата настанале од луња ако се предизвикани:
(а) од продирање на дожд, град, снег и други наноси низ отворен прозор или други отвори кои постојат на зградата,
(б) од дожд и други врнежи на стварите сместени на слободен простор (пластови, камари и сл.), во амбари (гричеви), под настрешници и останати отвори на згради,
(в) од нанесување на снег со луња или од тежината на снегот,
(г) поради тоа што градежниот објект не е изграден според вообичаениот

начин на градба во тоа место или е слабо одржуван или дотрајан или е изграден од фолии од вештачки материјал (на пример: топли леи и сл.).

(4) Обем на опасност од град

1. Под опасноста град во смисла на овие услови се смета делувањето на силата од ударот на градот во осигурениот предмет како и поради продирање на градот во осигурениот предмет како и поради продирање на градот и дождот низ отворите настанати од последица на градот кое има за последица прекин на работа.

2. Од опасноста град не е осигурен прекилот на работата до кој би дошло со оштетување на стаклата на стаклениците и фолиите на топли леи.

(5) Обем на опасноста од удар на сопствено моторно возило и сопствена работна машина

Со осигурувањето е опфатен прекилот на работата кој настанал од удар на сопствено моторно возило или сопствена повижна работна машина во градежниот објект во кругот на осигурениот погон од прекин на работа.

(6) Обем на опасност од паѓање и удар на воздушно летало.

1. Паѓање, односно удар на воздушно летало во смисла на овие услови се смета паѓање, односно удар на воздушно летало од било кој вид на објектот на погонот.

2. Се смета дека настанал осигурен случај и тогаш кога во објектот на погонот удрил дел од воздушното летало или предмет на воздушното летало.

6) Обем на опасност од паѓање и удар на воздушно летало.

1. Паѓање, односно удар на воздушно летало во смисла на овие услови се смета паѓање, односно удар на воздушно летало од било кој вид на објектот на погонот.

2. Се смета дека настанал осигурен случај и тогаш кога во објектот на погонот удрил дел од воздушното летало или предмет на воздушното летало.

(7) Обем на опасност од манифестации и демонстрации

1. Под манифестација и демонстрација во смисла на овие услови се смета организирано или спонтано јавно изразување на расположението на група граѓани.

2. Се смета дека настанал осигурен случај со манифестација или демонстрација ако прекилот на работата настанал поради оштетување или уништување на стварите кои служат на осигурената дејност на осигурениот на било кој начин на делување на манифестантите, односно демонстрантите (рушење, демолирање, разбивање, палење и др.).

(8) Обем на опасност од поплави, порои и високи води

1. Под поплави во смисла на овие услови се смета стихиско неочекувано поплавување на теренот од постојани води (река, езеро, море и друго), поради тоа што водата се излила од користото или го пробрала одбранбениот насип или брана, излевање на вода поради исклучително висока плима и бранови на морето и езерото со невообичаена јачина или од надојдување на вода поради исклучително висока плима и бранови на морето и езерото со невообичаена јачина или од надојдување на вода од вештачки езера.

Под поплави се смета и неочекувано плавење на теренот поради нагло продирање на големо количество на водена маса која настанува како последица на провала на облак.

Под порој се смета стихиско неочекувано плавење на теренот со водена маса која се формира на низбрдни терени поради силни атмосферски падавини и сливови по улиците и патеките.

2. Со осигурувањето е опфатен и прекилот на работата предизвикан со висока вода и подземна вода која е последица на високата водса, но само со хидроградежни објекти.

Под висока вода во смисла на овие услови се смета:

(а) исклучителна појава на невообичаен пораст на водостојот во неочекувано време,

(б) подземна вода како последица на висока вода.

Обврската на осигурувачот за прекин на работа од висока вода над однапред утврдените месечни коти на водостојот или протокот измерен спрема најблиску поставениот покажувач на водостојот.

За секој одделен месец нормален е оној највисок месечен водостој за последните 20 години кој го покажува покажувачот на водостојот, најблизок до осигурениот хидроградежен објект кој припаѓа на осигурениот со исклучување на исклучително високиот водостој.

3. Не се смета дека настанал осигурен случај прекин на работа од опасноста поплава, порој и висока вода ако оштетувањето на осигурениот погон настанало:

(а) од внатрешната страна на цевководите, каналите, тунелите предизвикано со механичко дејство на водата;

(б) одналегнување на тлото како последица на поплави и порои;

(в) од подземни води во ископи, наскопи, подземни ходници и јами во рудниците;

(г) од поплавување на вода излевање од канализациона мрежа освен ако до излевањето дошло поради поплава или порои;

(д) во живи и суви корита на потоци и реки, како и на просторот помеѓу потокот, односно реката и насипот (индундационо подрачје) ако посебно не се договори и пресмета премијата;

(е) на полупроизводи, готови производи, стоки и материјали кои не се складирани според важечките прописи;

(е) на хидроградежни објекти поради поткопување на надворешната страна на канали, тунели и цевководи и штети поради притисокот предизвикан со поплавата во смисла на претходниот став, доколку поинаку не се договори.

(9) Обем на опасност од излевање на вода од водоводни и канализациони цевки.

1. Под излевање на вода во смисла на овие услови се смета:

(а) неочекувано излевање на вода од водоводни и одводни (канализациони) цевки, како и од уредите за греење и други уреди и апарати кои се приклучени на водоводна мрежа, поради оштетување (кршење, прскае или откажување на уредот за управување и сигурност) на тие цевки, уреди и апарати,

(б) неочекувано избивање на пареа од уредите за топла вода или парно греење.

2. Осигурениот е должен да се грижи за одржување на водоводната и канализационата мрежа, уредите за греење на топла вода или парно греење, како и нивна заштита од замрзнување.

3. Со осигурувањето не е покриена штетата поради прекин на работа од излевање на вода од водоводни и канализациони цевки која настанала:

(а) од излевање на вода од отворени славини како и од одводни (канализациони) цевки, ако до излевањето дошло поради запушување на цевките;

(б) од излевање на вода од олуци и цевки за одвод на дождовница;

(в) поради дотраеност, истрошеност и корозија;

(г) поради загуба на вода и изгубена добивка од загубата на водата; (д) како последица на повреда на должноста на осигурениот од точка 2 од овој став;

(е) од налегнување на тлото како последица на излевање на вода од водоводни и канализациони цевки.

(10) Обем на опасност од лизгање на тлото:

1. Под лизгање на тлото во смисла на овие услови се сметаат ненадејни движења на земјината површина на коси терени со јасни манифестации на кршење на површината на тлото и срушување кое се појави на јаки деформации и широки пукнатини на градежните објекти настанува во кус период.

2. Со осигурувањето не е покриена штетата поради прекин на работа од лизгање на тлото која настанала од:

(а) геолошко лизгање на тлото, ако тлото на кое се наоѓа осигурениот градежен објект веќе почнало геолошки да се лизга во моментот на склучување на осигурувањето;

(б) лизгање на тлото предизвикано од дејноста на човекот, како на пример поради засекување на тлото и сл.;

(в) налегнување на тлото;

(г) побавно геолошко лизгање на тлото кое се изразува во мали пукнатини

на градежниот објект;

(д) жив песок, горски удар и срушување на ископините, нископите, подземните ходници и јамите во рудникот;

(ѓ) трошоците за санирање на тлото.

(11) Обем на опасност од одронување

1. Под одронување во смисла на овие услови се подразбира откинување и паѓање на материјалот како геолошка појава;

2. Се смета дека настанал осигурен случај одронување само тогаш ако материјалот кој се одронил удрил во осигурениот предмет го уништил или оштетил и има за последица прекин на работа.

3. Со осигурувањето од прекин на работа не се опфатени трошоците за санирање на тлото на кое настанало одронувањето.

(12) Обем на опасност од снежни лавини

1. Под снежна лавина во смисла на овие услови се смета снежна маса во движење која се откинува од планинските страни;

2. Со осигурувањето е покриен и прекилот на работа предизвикан со оштетување на стварите поради воздушен притисок од снежната лавина.

(13) Обем на опасност од истекување на течности (лекажа)

1. Истечување на течности (лекажи) во смисла на овие услови се смета истечување на течности, односно гасови од неподвижни садови и цистерни, цевководи и сл. Ако течноста истече поради ненадејно прскање на садот или неочекуван дефект на уредите вградени за испуштање и полнење на течноста;

2. Со осигурувањето не е покриена штетата од прекин на работа од истечување на течноста (лекажа) ако течноста истече затоа што прскањето на садовите и дефектот на уредите настанале поради дотрајаност, лошо одржување на садовите, односно уредите, лошо затнување или лоши затворувачи.

(14) Обем на опасност од излевање на вжарена течно растопена маса

Од опасноста излевање на вжарена течно аstopена маса се покрива штетата од прекин на работата предизвикана на осигурените ствари настанати поради неочекувано излевање на вжарена течно аstopена маса вон од местото одредено за испуштање и одвод.

(15) Обем на опасност од самозапалување на залихи

Прекилот на работа од опасноста самозапалување на залихи е опфатен со осигурување само ако залихите се складирали и останатите работи се извршени според законски односно технички прописи.

(16) Обем на опасност од земјотрес

Прекин на работа поради земјотрес е опфатен со осигурувањето само ако градбата е во согласност со сеизмичките услови на теренот.

Земјотресот е регистриран од сеизмичките станици и има магнитуда не помала од 4 степени според мск-64 скала.

II. Обем на осигурани опасности поради крш машини и некои други опасности

(1) Со осигурувањето се дава осигурителна заштита од оштетување или уништување на осигурените ствари од незгода во погонот, под која се подразбираат настаните што се случуваат непредвидено и одненадеж во врска со користење на осигурената ствар, и тоа:

1. Грешка во материјалот, изработката и конструкцијата;
2. Непосредно дејство на електрична енергија при појава на куса врска, пренапон и електричен лак;
3. Распаѓање поради дејство на центрифугална сила;
4. Недостаток на вода во парни котли и апарати со пареа, освен во случаите во кои следи експлозија;
5. Мраз, притисок на мраз или снег или непосредно движење на мразот;
6. Надпритисок или подпритисок (имплозија);
7. Откажување (затајување) на уредите за заштита и регулирање, како и на елементите за автоматско управување со кои машината е опремена;
8. Неспретност, невнимание или лоша намера на работниците или некое друго лице;
9. Поради паѓање на осигурени ствари, удар или навлегување на страното тело (предмет) во осигурениот предмет;
10. Заглавување во текот на дупчење во дупки.

(2) Со осигурувањето по овие услови не се дава осигурителна заштита од ризиците што не се наведени во став (1) од овој член, како и:

1. Од основни и дополнителни ризици кои се опфатени со условите за осигурување од опасност од пожар и од некои други опасности;
2. Провална кражба и разбојништво, штетно дејство на нуклеарна енергија, ерупции, освен истражни ерупции, доколку тоа посебно се договори;
3. Поради недостатоци или грешки кои постоеле во моментот на склучувањето на осигурувањето, а овие недостатоци или грешки биле или морале да му бидат познати на осигуреникот;
4. Непосредни последици на трајни хемиски термички, механички, атмосферски и други влијанија и услови за сместување и работа оксидации, стареење, корозија, зрачење, прекумерни вибрации и сл;
5. Последици од сите видови на трошење, абеење, ерозија, кавитација и сл;
6. Прекумерни наслаги на рѓа, каменец на котловите, талог, тиња и сл., Па и кога поради тоа настанало уништување или оштетување на осигурените ствари.
7. Преоптовареност на машините, машинските и електрични уреди, апарати и инсталции преку границите на нивните проектни параметри,
8. Ставање во погон пред конечната поправка;
9. Монтирање и пробно испитување на новите ствари,
10. Динамично вртење на ротациони делови на машините, ротори, турбини, генератори и сл., Доколку посебно не се договори;
11. Повреда на техничките и други прописи и упатства за техничка експлоатација на осигурените ствари, како и заштитни мерки.

(3) Осигурувачот исто така не е во обврска:

1. За посредни штети настанати во врска со осигурениот случај: загуба на заработувачка, денгуби, казни и сл.;
2. За штети за кои по законските прописи или по договорот одговара производителот, односно испорачателот на стварите.
3. Ако производителот односно испорачателот ја оспорува одговорноста, а штетата е предизвикана со незгода во погонот, одредена во член 3 од овие услови, осигурувачот ќе му исплати надомест на договорувачот на осигурувањето, а потоа до износот на исплатениот надомест ќе стапи во сите права на осигуреникот спрема производителот, односно испорачателот.
4. За трошоците за монтирање и ремонтирање, кои се направени со цел за редовен преглед или одржување за осигурените ствари (периодични поправки замени на истрошените делови), па и кога во тој случај ќе се утврди оштетување на осигурената ствар од осигурениот ризик на осигурената опасност. Надоместот во овој случај ќе ги опфати само трошоците за поправка или замена на оштетените делови кои не биле предвидени за периодична поправка односно замена. Осигурувачот е во обврска да дава осигурителна заштита од опасностите од став (1) од овој член и на осигуреното постоење, лежиштето или на осигурените машини само ако оштетувањето на истите е последица од оштетување или уништување на машината од опасностите покриени со овие услови.
5. Ако посебно се договори осигурувачот е во обврска да даде осигурителна заштита од оштетување или уништување на стварите осигурени по овие услови од опасноста ерупција која би настанала при опитно дупчење.

Член 4

Штети од прекин на работа, место на осигурување и гарантен рок

(1) Штета од прекин на работа во смисла на овие услови се смета износот на доходот кој осигуреникот во периодот на застојот поради прекин на работа не можел да го оствари и непокриениот износ на осигурените трошоци остварени, односно настанати во тој период.

(2) Осигурувачот е во обврска за штетите кои би настанале од прекилот на работата во договореното траење на најмалку 3, а најмногу 12 месеци (гарантен рок), сметајќи од денот кога настанал осигурениот случај. Гарантниот рок може да се договори во траење и до 24 месеци, ако, тоа посебно се договори и плати посебна премија.

Должината на договорениот гарантен рок во текот на траењето на

осигурувањето се намалува sukcesивно за соодветниот период (број на денови) за кој бил пресметан надоместок. Кај наредниот прекин на работата осигурувачот е во обврска само за неискористениот период од гарантниот рок (остаток).

(3) Осигурувањето престанува кога осигуреникот ќе го искористи правото од целиот гарантен рок поради еден или повеќе прекини на работа.

(4) Ако осигуреникот по прекиноот на работата кој траел пократко од гарантниот рок сака повторно да има осигурително покритие за овој или друг гарантен рок должен е да склучи ново осигурување. При склучување на новото осигурување ќе му се признае дел од премијата која отпаѓа на неискористениот дел од гарантниот рок.

(5) Осигурувачот не е во обврска ако штетата поради прекин на работа биде зголемена:

1. Поради вонредни настани кои настанале за време на прекиноот на работата;
2. Поради ограничување на повторна изградба односно поправка врз основа на одлука на надлежен орган или ограничување во производството;
3. Поради тоа што осигуреникот не располага со доволно денарски или девизни средства или не бил во можност благовремено да изврши увоз потребен за обновување на стопанската дејност;
4. Поради извршени промени и подобрување при обновата;
5. Поради тоа што прекиноот на работата во друг погон кој не е физички оштетен освен доколку не е осигурен според овие услови;
6. Поради последиците кај другите правни лица со кои оштетениот осигуреник има деловни односи или договор за кооперација и ако има склучено осигурување од прекин на работа според овие услови;
7. Поради исчезнување или уништување на пари, вредносни хартии, деловни книги, планови, цртежи, дупчени картици, магнетски ленти, датотеки и други слични документи.

Член 5

I. Поврзување на осигурувањето од прекин на работа со осигурувањето од опасноста од пожар и некои други опасности

(1) Осигурување во смисла на овие услови може да се склучи со услов претходно или истовремено да е склучено кај истиот осигурувач и осигурувањето за основни средства и непарични обртни средства од опасноста пожар и некои други опасности.

(2) Обврска за надомест на штети по овие услови постои само тогаш ако постои обврска да се надомести материјалната штета по основот на осигурувањето од опасноста пожар и некои други опасности.

(3) Ако престане да важи договорот за осигурување од опасноста пожар и некои други опасности престанува да важи и договорот за осигурувањето склучено по овие услови.

II. Поврзување на осигурувањето од прекин на работа со осигурување на машини од кршење и некои други опасности

(1) Осигурување во смисла на овие услови може да се склучи со услов претходно или истовремено да е склучено кај истиот осигурувач и осигурување на основни средства на машини од кршење и некои други опасности.

(2) Обврска за надомест на штети по овие услови постои само тогаш ако постои обврска да се надомести материјалната штета по основот на осигурување на машини од кршење и некои други опасности.

(3) Ако престане да важи договорот за осигурување на машини од кршење и некои други опасности престанува да важи и договорот за осигурувањето склучено по овие услови.

Член 6

Висина на осигурениот доход и трошоците (Сума на осигурување)

(1) Сумата на осигурување ја утврдува осигуреникот вкупно или по елементи - делови на еден од следните начини:

1. Како сумата на осигурување која претставува износ добиен со множење на годишните планирани - очекувани вредности со количникот на должината на гарантниот рок и периодот на траењето на осигурувањето (секогаш 12 месеци);

2. Како сума на осигурување која претставува збир на динамични месечно утврдени износи;

3. Овие износи го претставуваат најнискиот износ на кој може да се склучи осигурувањето;

(2) Осигуреникот може однапред да договори автоматско месечно зголемување на сумата на осигурување, доколку плати соодветен доплаток.

(3) Вака утврдената и договорената сума на осигурување претставуваат и горните обврски на осигурувачот (лимит на покритие).

Член 7

Надомест од осигурување

(1) На осигуреникот му се надоместува вистинскиот износ на осигурениот доход кој не може да го оствари за време на прекиноот на работа, но најмногу до поединечниот лимит на покритие.

(2) На осигуреникот му се надоместува вистинскиот износ на осигурените трошоци ако тие и понатаму се потребни и економски оправдани и ако осигуреникот би ги имал и да не бил прекиноот на работа, но најмногу до поединечниот лимит на покритие;

(3) При утврдување на штетата поради прекин на работа треба да се земат во предвид сите околности кои позитивно или негативно би влијаеле на финансискиот резултат на осигуреникот и да не бил прекиноот на работата.

(4) Доколку осигуреникот не ги исполнил обврските од став (2), член 11 на овие услови, односно не договорил соодветен доплаток надоместок во секој случај ќе се пресметува сразмерно помеѓу договорената сума на осигурување и соодветната сума на осигурување на сите организациони единици на иста локација. Соодветната сума на осигурување се утврдува на ист начин како што е регулирано во став (1), член 6 од овие услови.

(5) За прекиноот на работата кој трае до пет дена, доколку поинаку не се договори, не се утврдува надоместок.

Не може да се договори осигурување без учество на осигуреникот во надоместокот како и со учество помало од 10%.

(6) Надоместокот од осигурувањето не може да му служи на осигуреникот како основа за стекнување на неоправдана економска добивка.

(1) Доколку настапи непосредна опасност или таа веќе почнала да се остварува, осигуреникот е во обврска за тоа истиот ден да го извести осигурувачот усмено. Доколку тоа исто не го направи и писмено ни наредниот ден, осигурувачот може да утврди финансиски ефект за неисполнување на таа обврска и сразмерно на тоа влијание да го намали.

Член 8

Обврски на осигуреникот кога ќе настане осигурениот случај

(1) Доколку настапи непосредна опасност или таа веќе почнала да се остварува, осигуреникот е во обврска за тоа истиот ден да го извести осигурувачот усмено. Доколку тоа исто не го направи и писмено ни наредниот ден, осигурувачот може да утврди финансиски ефект за неисполнување на таа обврска и сразмерно на тоа влијание да го намали износот на надоместокот.

(2) Во случај на прекин на работа осигуреникот е должен:

1. Да ги преземе сите потребни мерки за отстранување или намалување на штетата од прекин на работа, а особено да ги преземе мерките кои ќе го намалат времето на траење на прекиноот и во тој поглед да се придржува на упатствата кои осигурувачот ги дава;

2. Со цел да се намали штетата да ги преземе мерките во рамките на можноста работниците кои се останати без работа поради прекин на работа да ги вработи било во друг погон или друга организација.

3. На осигурувачот, неговите претставници и стручни лица да им дозволи истражување и утврдување на причината и висината на штетата и обемот на обврските за надоместок на штета, на барање на осигурувачот писмено да ги даде сите известувања како и останатите документи кои можат да послужат за тоа. Особено, е должен за таа цел да ги стави на располагање деловните книги, биланси, инвентарни листи, сметки, белешки за делување за време на тековната година, а по потреба и за претходната година.

(3) Ако осигуреникот направи повреда на некоја од обврските од став (1) и

став (2) од точка 3 на овој член, осигурувачот не е во обврска да ја надомести штетата или пак да ја надомести само делумно, освен ако повредата не е предизвикана намерно или од големо невнимание. Осигурувачот сепак ќе биде во обврска да ја надомести штетата ако повредата на должноста со големо невнимание од став (1) и став (2) од точка 3 не била од влијание на утврдувањето на причината, обемот и висината на надоместокот. Исто така, осигурувачот ќе биде во обврска и во случај на повреда на обврските од став (2), точка 1 и со големо невнимание, ако обемот на штетата не бил помал и доколку осигуреникот обврската добро ја извршил.

Член 9

Утврдување на висината на надоместокот

(1) Висината на надоместокот се утврдува врз основа на познати и признати адекватни методи прилагодени и прикладни за секоја конкретна ситуација, со цел за што пообјективна и поточна процена, земајќи ја за основа евиденцијата, податоците и документите кои се верификувани од соодветни институции или се со таков карактер да претставуваат реална основа за таа цел.

(2) Во одредени ситуации мора да се користат податоците од претходниот период или неколку претходни години.

Член 10

Надоместок на трошоците за отстранување и намалување на штетата

(1) Осигуреникот е должен да ги преземе сите потребни мерки да се спречи настапувањето на прекиниот на работата, а кога до тоа сепак ќе дојде да ги преземе сите мерки во негова можност штетата да се намали или да не се зголемува.

(2) Доколку осигуреникот за непреземање на претходните мерки нема оправдани причини, обврската на осигурувачот се намалува за онолку за колку со тоа штетата е зголемена.

(3) Осигурувачот е должен да ги надомести без органичување на трошоците од став (1) и тогаш кога преземањето на тие мерки не ги дало очекуваните резултати.

(4) Осигурувачот може, доколку осигуреникот не ги преземе договорените или наложените мерки ни по одредениот рок и поради тоа дојде до зголемување на штетата за соодветен износ да го намали надоместокот.

Член 11

Склучување на договор за осигурување

(1) Осигуреник може да биде секое правно лице (заедничко здружено претпријатие, сложено претпријатие и сл.) Кое обавува одредена стопанска дејност (производство) врз основа на кое остварува вкупен приход, односно утврдува и распоредува доход во согласност со законот.

(2) Осигуреникот од претходниот став е должен да го склучи ова осигурување за сите организациони единици на иста локација, без оглед дали се наоѓаат во одвоен или единствен ризик. Доколку тоа не го направи при утврдувањето на надоместокот, ќе се применува соодветна пропорција. Меѓутоа, пропорција нема да се применува доколку осигуреникот договори соодветен доплаток.

(3) Само доколку тоа посебно го договори, осигуреникот од став (1) може да го склучи ова осигурување и за организационите единици кои не се правни лица (погон, профитна единица - центар и сл.) под услови да:

1. Се наоѓаат во одвоен ризик и не се технолошки поврзани;
2. Обезбедуваат меродавна евиденција;
3. Остваруваат вкупен приход врз основа на конкретни услови на стопанисување и
4. Формирањето на добивката и трошоците вообичаено книговодствено се искажуваат.

Член 12

Пресметка на премија

(1) Премијата се пресметува однапред, при склучување на осигурувањето. Не се врши конечна пресметка на премијата.

(2) Како основа за пресметка на премијата зависно од начинот на осигурување, е:

1. Кај најнискиот износ утврден на почетокот на периодот на осигурување (чл.6, Став (1) прва алинеја);

2. Кај месечно договорените износи - годишен збир на месечните износи (чл.6, Став (1), втора алинеја).

Оваа основица се зголемува за евентуално договореното зголемување, во смисла на чл.6, Став (2) од овие услови.

Член 13

Важност на другите услови за осигурување

Доколку не се во спротивност со овие услови за осигурување од опасноста од прекин на работа поради пожарни ризици, кршење на машини и некои други опасности, ќе се применуваат и Општите услови за осигурување на имоти.

За се штои не е предвидено со овие Услови, важат и ќе се применат одредбите на Општите услови за осигурување на имоти.

Член 14

Надлежност во случај на спор

Во случај на спор помеѓу договорачот на осигурувањето - осигуреникот и Осигурувачот месно надлежен е надлежниот суд спрема местото на склучување на договорот за осигурување.

Член 15

Завршни одредби

(1) Во случај кога осигуреникот, односно корисникот на осигурувањето смета дека друштвото за осигурување не се придржува кон одредбите од договорот за осигурување, истиот може да достави претставка до:

1. Организационата единица надлежна за решавање на спорови меѓу договорни страни во рамките на друштвото за осигурување (комисија за постапување по претставки);
2. Службата за внатрешна ревизија во друштвото за осигурување;
3. Организацијата за заштита на потрошувачи и
4. Агенцијата за супервизија на осигурување.

Претставката може да се поднесе во писмена форма лично или преку полномошник, директно во архивата на Друштвото на адреса на седиштето, по пошта или електронски пат на маил адресата info@unifa.mk, или во било која подружница на Друштвото.

Друштвото за осигурување преку воспоставен систем и интерни процедури одлучува по поднесените претставки во рок од 30 дена од денот на поднесување на претставката. Друштвото води регистар на доставени и решени претставки и за истите во законските рокови е должно да ја известува Агенцијата за супервизија на осигурувањето. За сето она што не е регулирано со овие Општи услови, Законот за супервизија на осигурување и Законот за заштите на потрошувачите важат одредбите на Законот за облигациони односи.

Доколку спорот не решен во постапка по приговор, секоја од страните во спорот може да и предложи на другата страна поведување на постапка за посредување согласно прописите кои ја уредуваат оваа постапка.

(2) Согласно со Законот за супервизија на осигурувањето, член 107 и член 108, податоците за осигуреникот и полисата се доверливи.

Член 16

Во случај на спор во врска со примената на овие Општи услови во поглед на односите помеѓу осигурувачот и осигуреникот/корисникот на осигурување за извршувањето, обемот и пристигнувањето на обврските ќе се применат Општите услови за осигурување на имот, Законот за облигациони односи, Законот за супервизија на осигурувањето и другите важечки законски и подзаконски акти.

Член 17

Орган надлежен за супервизија на друштвото за осигурување е Агенцијата за супервизија на осигурување до која осигуреникот, корисникот или трето лице може да се обрати до допис или барање за заштита на своите права, поднесување на жалби или претставки.